

apró kis puttók, mintha egy zsonglórmutatvány labdái lennének, amelyeket épp most hajítottak fel a levegőbe.

A másik, szívemhez közel álló metszet egy idős, szakállas férfit ábrázol ovális keretben, aki az őt övező rámból escheri illúziót keltve nyújtja ki felénk a kezét. A látszatkeltés annyira jól sikerült, hogy a néző legszívesebben kezét fogja az ábrázolt figurával.

A *Re: mbrandt* elnevezést kapott tárlat a liedeni festő különleges szemlélet-, illetve szemléltető módját hivatott feleleveníteni. Azt a fajta provokációt, amely nem pusztító, hanem inkább gyógyító hatással bír. Vagyis csak finoman megpöcköli az ízlést.

A kortárs művészeknek az volt a feladatuk, hogy a tárlatlátogatókat valamiképpen becsalogassák a művekbe, és rávegyék őket, hogy ne csak nézzenek, de használják is a szemüket.

Így született a fehér vászonra a retinánk által festett kép, izgalmas *camera obscura* vagy Greenawayt idéző videoinstalláció, fröccsentett pókhálószerű üvegkarc, interaktív digitális képkukucsalkó – és még sorolhatnám a leleményes megoldásokat.

A kiállításon rám a legnagyobb hatást egy érzékeny performer, Csurka Eszter képei gyakorolták. A fiatal művésznő egyes technikával dolgozik: az általa készített fotót számítógéppben eszményíti át, majd vá-

szonra nyomtatja, és olajfestékkel újabb értelmet ad a képnek. Jelen esetben a rembrandti emberábrázolás húsbavágóan őszinte mivoltát. A baconi módon széttorzított, bőrrüktől is szinte megfosztott húsfigurák egyszerre brutálisak és megmagyarázhatatlanul líraiak. Az embernek olyan benyomásai támadnak a kép előtt állva, mint amikor heavy metal zenét hallgat csellón.

De bármelyik mű előtt is időzünk el hosszabban, egyvalamit biztosan érezni fogunk: Rembrandt nem hagyott fel az alkotással. Lelkünkben, gondolatainkban léptenyomon felvillantja a drámai helyzetek megvilágítására oly gyakran használt képzetelbeli vakuját.

FINY PETRA

(Szépművészeti Múzeum, Budapest)

Picasso szerelmei

Picasso szerelmei. Bulvárízű, a figyelmet minden áron felkeltő címet kapott a Szépművészeti Múzeum Génuszok és Remekművek kiállítássorozatának ötödik tagja.

A látogatócsalogató tárlat teljes mértékben látogatókényeztető. A jól dokumentált, egyszerre átlátható színes anyag könnyen befogadható szakmai tárlatvezetés nélkül is, a kiállítás megértéséhez nem szüksé-

ges művészettörténeti előtanulmány.

A popularitást hajhászó koncepció viszont vitatható. Vajon egy művész alkotásait mennyire szerencsés szerelmei tükrében bemutatni, és vajon mily mértékben némul el így a néző és mű egyébként létrejövő párbeszéde? A kép a fontosabb, vagy a festmény születésének időnként magánéleti viharoktól sem mentes körülményei?

Megkönnyebbülésünkre azonban a portrék olyan erővel szólítanak meg minket, hogy a témaválasztás megkérdőjelezhetőségét el is felejtjük egy pillanat alatt.

Két képet emelnék ki a sokszínű tablók közül.

Az első a Szépművészeti Múzeum egyik gyöngyszeme, melynek különlegessége, hogy Picasso a hátoldalát is felhasználta: egy nő portróját rajzolta oda. Az *Anyja gyermekével* című akvarell fokozatosan színpantja magához a néző tekintetét. Először csak a füstként kavargó komorság érint meg minket, amit a nőalak körüli fekete aura jobban felerősít. Mintha egy Schiele-kép inverzét látnánk.

Utána az anya fényárban úszó arcát kezdjük el vizsgálni, amely olyan hideg, mint egy jégszobor. A szenvedélymentességről árulkodó vékony száj még véletlenül sem húzódna mosolyra. Mint egy elérhetetlen istennő, akit gyermeke hiába próbál kezével simogatni, anyja

mégis megközelíthetetlen marad a számára.

Mintha pont a termékenységet és nemiségét szimbolizáló gyermek fosztotta volna meg termékenységtől és mindenféle nemi vágytól, és tekintetében e paradoxon keserűsége tükröződne. A méhét és ágyékát takaró ruha hideg kéksége is ezt a furcsa meddőséget mutatja. Talán a hirtelen támadt felelősség idézte elő nála ezt a változást? Egy nő gyermeke születése után már nem lehet ugyanaz, aki volt? Csak egy ilyen öreganyósan hajlott hátú, szűrős szemű és vállú asszony?

Az elkeseredettségre reményt a nő vállát és lábát díszítő, meleg piros szín hoz, amely azon a részen, ahol a cipőt festi meg, kissé betüremkedik a feketébe, vagyis utat tör magának a kétségbeesésbe.

És még valami, ami az öröm mellett szól. Nyilvánvaló, hogy az anya számára, mosolytalanságának dacára, a gyermeke az életében az egyik legfontosabb dolog. Két kezét ugyanis úgy tartja, mintha egy kincses ládikát hordozna karjaiban.

A másik alkotás, melyre felhívnam a figyelmet, az a párizsi vendégfestmény, amely köré az egész kiállítás szerveződött. A címe *Olvasmány*, amely láthatóan annyira nem érdekes, hogy hosszabban lekötné az ülő nőalak figyelmét, hiszen szemét ránk emeli. Sugárzó vitalitása valószínűleg nem tud mit kezdeni a művészet fojtó levegőjével, úgy tűnik,

számára mindez bilincs. Erről tanúsodik a csuklóján látható sárga, bilincsszerű karkötő is.

Érdekes megfigyelni a kép kettős tagoltságát: a bal oldal, a műterem falának döntött képpel, komor színeivel, a nő démonian fekete ruhájával, a görcsösséget mutató bilincssel és a felsejlő mellbimbó finom erotikájával a művészet minden fájdalmát, ijesztő erejét, küszködését és túlburjánzó szenvedélyességét bemutatja. A jobb oldal ezzel szemben a polgári élet könnyedségét prezentálja. Az ég könnyű kékje, a nő jól fésült szőke haja, a fehér, fürdőruhaszerű dressz, a napozóágy-mintájú szék és az eleven piros kendő mind azt az impressziót keltik, hogy a művész számára ez a nyaraláshoz ha-

sonló élet annyira csábító, mint amennyire az erős citromsárga csíkok vonzzák a tekintetünket. Ám ne feledkezzünk el a bal félteke feketéjén átívelő narancssárgáról, amely a sötét környezetből olyan erősen villan ki, hogy szinte konkurál a másik oldallal, és amely a mentális megvilágosodásnak a színe. Mintha Picasso végül a bal oldal mellett tenné le a voksát.

Érdemes hát ellátogatnunk a Szépművészeti Múzeum piciny, alagsori termébe, mert a szinte kötelező jelleggel kedvelt festő összetett művészetébe izgalmas módon nyerhetünk bepillantást.

FINY PETRA

(Szépművészeti Múzeum, Budapest)